

عارضه شیمیایی؛ یادگار پرستاری در جبهه

گفت‌و‌گو با ایران ترابی، جانباز شیمیایی

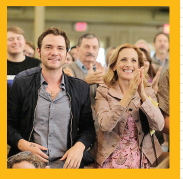
۲۲

اربعین خونین مردم یزد برای شهدای تبریز

بازخوانی رخدادهای انقلابی فروردین ۵۷

۲۳

سکوت دریاست

گفت‌و‌گو با کارگردان فیلم «کودا»

۲۴

محمدرحمانیان آغازگر «هزار و یک شب» شهرزاد

«هزار و یک شب» شهرزاد فصلی جدید در مجموعه پردیس تئاتر شهرزاد است که میزبان رویدادهایی نظیر نمایشنامه خوانی آثار جدید، رونمایی از آثار چاپ شده جدید، پنل علمی و رخدادهایی ویژه خواهد بود. به گزارش همشهری، تئاتر شهرزاد با فرار سیندن ماه مبارک رمضان و در ادامه مسیر برنامه‌ریزی‌های برگزاری رویدادهای جدید در این مجموعه در جهت حمایت ویژه از نمایشنامه‌نویسان حرفه‌ای و همچنین دانشجویان حوزه ادبیات نمایشی در گام نخست با دعوت از محمد رحمانیان، نمایشنامه‌نویس و کارگردان حوزه تئاتر چکیت رونمایی و خوانش نمایشنامه‌های «دعوت به مراسم اسیدپاشی» و «آدامس‌خوانی» دوره اول این رویداد را آغاز کرد و در ادامه نیز با دعوت از هنرمندان این عرصه، برنامه‌های «هزار و یک شب» به صورت هفتگی ادامه خواهد داشت. آیین رونمایی و خوانش نمایشنامه «دعوت به مراسم اسیدپاشی» و «آدامس‌خوانی» ساعت ۲۰:۳۰ روز شنبه ۲۰ فروردین در قالب برنامه «هزار و یک شب» در تئاتر شهرزاد برگزار شد. ویژه‌نامه «هزار و یک شب» در قالب ریز تو آ با مدیریت محسن میرزاحانی هر شب ساعت ۲۳ در سالن شماره ۳ شهرزاد برگزار می‌شود و آثار متنوعی از ماتئود لاپورتا تا اسماعیل خلیج در آن خوانش خواهد شد.

۳۳

بازگشت هالیوود به چین

فیلم «جانوران شگفت‌انگیز: اسرار دامبلدور» به کارگردانی دیوید ییتس در روزهای اول پس از اکران در چین ۱۰ میلیون دلار فروش کرده است. به گزارش هالیوود ریپورتر، در حالی که ۵۴ درصد سال‌های سینما در چین هم‌اکنون به دلیل شیوع ویروس کرونا برقراری قرنطینه در شهرهای بزرگی مثل شانگهای و شنتن تعطیل هستند، این فروش چشمگیر است. کارشناسان این میزان فروش را موفقیتی نسبی برای یک فیلم آمریکایی در بازار چین ارزیابی کرده‌اند. نخستین سری از فیلم‌های «جانوران شگفت‌انگیز» در سال ۲۰۱۶ در آمریکا و اول اکران در سینماهای چین ۴۰۴ میلیون دلار فروش کرده بود. دنباله این فیلم با نام «جانوران شگفت‌انگیز: جنایات گرینوالد» نیز در روزهای اول پس از اکران در سالن سینماهای چین ۳۶۶ میلیون دلار فروش کرده بود.

۳۳

محبوبیت خارپشت ۲

سونیک خارپشت ۲ در نخستین روزهای نمایش در آمریکا در گیشه سینماهای این کشور ۱۱ میلیون دلار فروش کرد. به گزارش واریتی، فروش قابل قبول این فیلم نشانگر آن است که اقبال تماشاگران برای دیدن فیلم‌های اقتباسی از بازی‌های ویدیویی نیز بیشتر شده است. فیلم سونیک خارپشت ۲ رکورد فروش نخستین فیلم سونیک خارپشت در سال ۲۰۲۰ نیز پشت سر گذاشت. فیلم نخست از این سری فیلم‌ها، در ۳ روز نخست پس از اکران ۵۸ میلیون دلار در گیشه فروش کرده بود. فیلم سونیک ۲ در گیشه سینماهای دنیا نیز تاکنون ۷۰ میلیون دلار فروش کرده و با احتساب ۱۷ میلیون فروش در گیشه سینماهای آمریکا در مجموع ۱۴۱ میلیون دلار تاکنون درآمد کسب کرده است.

ششمینشنبه ۲۳ فروردین ۱۴۰۱ | ۱۴ رمضان ۱۴۴۳ | سال سی‌ام | شماره ۸۴۷۳

همیشه برای فرهنگ

تئاتر خیابانی به مناسبت هفته هنر انقلاب - عکس: امیر تاجیک

هفته بهاری برای هنر انقلاب

تجلیل از هنرمند انقلابی فعال تئاتر و سینما در حوزه هنری برگزار شد

حوزه تئاتر و سینما در این مراسم حضور داشتند و اجرای آن را رسالت بوذری برعهده داشت؛ مراسمی که هر سال فروردین ماه برگزار می‌شود. مراسم این سال در میان چهره‌های منتخب هنر انقلاب، ۳ چهره تئاتری هم دیده شد. کورش زارعی، مدیر هنرهای نمایشی حوزه هنری به‌عنوان میزبان، نخستین سخنران این مراسم بود که به سخنرانی کوتاه اکتفا کرد. بعد نوبت بخش بیانات رهبری در جمع از کارگردانان سینما بود. در ادامه حمیدرضا جعفریان، رئیس سازمان سینمایی حوزه هنری که میزبان دیگر مراسم بود مانند کورش زارعی ترجیح داد سخنرانی‌اش خیر مقدم به همماتان باشد و ابراز امیدواری کرد که این

گزارش هلیانصیری روزنامه‌نگار

مراسم در سال‌های بعد هم بدون وقفه برگزار شود. همچنین در ادامه مراسم نماهنگ‌هایی از چهره منتخب تئاتر و سینمای انقلاب پیش شد. در این مراسم در بخش هنرهای نمایشی از لیلی عاج، نویسنده و کارگردان نمایش‌های «بابا آدم» و «کجایی ابراهیم؟» که از آثار موفق اجرا شده سال گذشته بود، تجلیل شد. ناصره قادری، نمایشنامه‌نویس، مدرس تئاتر و پژوهشگر به‌خاطر نگارش و انتشار ۲ نمایشنامه مبتنی بر ارزش‌های انقلاب و دفاع مقدس در قالب پویانمایی به‌ویژه برای گروه سنی کودک و نوجوان به‌عنوان هنرمند تراز انقلاب در سال ۱۴۰۰ در حوزه سینما برگزیده شد. سیاوش سرمدی، کارگردان فیلم سینمایی «منصور» دومین هنرمندی بود که به‌عنوان

شیدایی (قیامه‌الارض) بود که این نمایش را سال گذشته در کشور عراق به صحنه برده بود. بعد از تجلیل از چهره‌های تئاتری در این مراسم از محمد سرشار، سیاوش سرمدی و هادی حجازی‌فر به‌عنوان ۳ چهره برتر هنر انقلاب در عرصه سینما تجلیل شد. محمد سرشار از مدیران شبکه پویا در رسانه ملی و همچنین از بنیانگذاران بخش پویانمایی در حوزه هنری است که به‌خاطر تولید آثار سینمایی بر ارزش‌های انقلاب و دفاع مقدس در قالب پویانمایی به‌ویژه برای گروه سنی کودک و نوجوان به‌عنوان هنرمند تراز انقلاب در سال ۱۴۰۰ در حوزه سینما برگزیده شد. سیاوش سرمدی، کارگردان فیلم سینمایی «منصور» دومین هنرمندی بود که به‌عنوان

سینما شهاب مهدوی روزنامه‌نگار

شهید آوینی و پرشش درباره ماهیت سینما

منزل گرفتن در دامنه آشفشان

آثار مکتوب و تصویری به‌جا مانده از سیدمرتضی آوینی، شامل مقالات و مستندها، مجموعه‌ای همگون را شکل می‌دهند که حاصل تعمق در مفاهیمی است که مولف آنها را بدیهی فرض نکرده است. جلد اول کتاب «آینه جادو» (انتشار تاریخ ۱۳۷۰) را می‌توان نخستین تلاش جدی در نظریه‌پردازی سینمایی پس از انقلاب دانست که برخلاف آوازه‌گری‌های شتابزده دهه ۶۰ دنبال هنر اسلامی به مفهومی شعاری و بدون پشتوانه نیست. ماهیت کاری که مرتضی آوینی در آینه جادو انجام داده با آنچه چهره جنجالی برخاسته از حوزه هنری در نیمه اول دهه ۶۰ صورت می‌داد تفاوت‌های چشمگیری داشت. نکته اصلی این بود که مولف آینه جادو، متوجه بود که در حال طرح پرسش‌هایی تازه درباره ماهیت سینما و نسبت آن با انقلاب اسلامی است. شکست ایده سینمای اسلامی راه که مبدعش در همان سال‌ها بارها تغییر مسیر داده بود به چشم دیده بود و مهم‌تر از آن، بخشی از مکتوباتش برخاسته از تجربه عملی فیلمسازی و به‌صورت مشخص مجموعه «روایت فتح» بود. پس طرح موضوع مستند اشرافی، دقیقاً از دل ساخت روایت فتح نشأت گرفته بود و اگر از حساب تکنیک سخن می‌گفت آن را در ورطه عمل آزموده بود. نکته دیگر اینکه تا قبل از آینه جادو، ادبیات سینمایی بعد از انقلاب کاملاً تحت تأثیر متن‌های تئوریک ترجمه شده قرار داشت. آنچه هم توسط مدیریت وقت سینما ترویج می‌شد، محصول نگاهی روشنفکرانه با گرایش چپ بود؛ نگاهی که جذابیت را در سینما بر نمی‌تابید و سینمای مطلوبش چیزی شبیه اندیشه‌هایی بود که در آن فیلمساز، با زبانی نمادین از مفاهیم عمیق‌ساخت می‌گوید. با همین نگاه فیلم‌های تاز کوفسکی و پاراجانف در ایران اکران و به‌عنوان الگویی مطلوب معرفی و ترویج شدند و از

دل همین دیدگاه بود که اگر «رنگ انار» پاراجانف به نمایش درمی‌آمد و «نار و نی» هم ساخته می‌شد. این تلقی مطلوب مدیریت فرهنگی از سینما، با تأیید و تحسین محافل روشنفکری همراه می‌شد. دورانی که در مراسم اختتامیه جشنواره فجر، به هالیوود رسماً فحاشی می‌شد و ضدیت با سینمای آمریکا همان قدر مطلوب بود که تلاش برای محو کردن میراث سینمای قبل از انقلاب. ترویج این دیدگاه ضدسرگرمی و جذابیت یا وظیفه‌سازمانی منتقدان بود یا جو عمومی در ناخودآگاه جمعی سینمایی‌نویسان چنان اثر گذاشته بود که در نهایت چنین نتیجه‌ای از آنچه به‌عنوان نقد فیلم در آن سال‌ها منتشر می‌شد، به‌دست می‌آمد. فراموش نکنیم که تعلق خاطر به اردوگاه چپ هم در آن دوران همچنان پررنگ بود. یک نوع همپوشانی میان نگاه رسمی و جریان روشنفکری که دست‌کم در حوزه سینما، مصداق داشت. در چنین شرایطی مرتضی آوینی کوشید تا برای درک ماهیت سینما و تلویزیون مسیری را طی کند که در هر قدمش پرسش‌هایی تازه وجود داشت. انتشار دیدگاه‌هایی که در تقابل آشکار با جریان روشنفکری قرار داشت و می‌کوشید به تعریف تازه‌ای درباره ماهیت سینما برسد و البته نگاه مثبتی به مفاهیمی چون فرمالیسم و حتی نشانه‌های تصویری نداشت. «اختراع یک زبان دیگر با مجموعه‌ای از نشانه‌های تصویری آرزویی است که هرگز برآورده نمی‌گردد...» (آینه جادو، صفحه ۱۳۹). در سراسر کتاب آینه جادو، نگاه منتقدانه به فرهنگ و تمدن غرب مشهود است؛ نکته اینجاست که مولف بر تعارض‌ها و تناقض‌هایی اشاره می‌کرد تا نشان دهد انطباق رسانه (سینما) تلویزیون) با فرهنگ و اعتقادات اسلامی ساده و امکان‌پذیر نیست. در واقع کل کتاب، شامل طرح پرسش‌هایی است که ۳۵ دهه پیش، در پیچ‌های تازه بسر مطالعات سینمایی کشور، مهم‌ترین دستاورد آینه جادو، تأکید بر دشواری مسیر است و ساده‌انگاره بودن تلقی آرمانی دهه شصتی از مفهوم سینمای اسلامی است؛ تلقی‌ای که در دهه‌های بعد هم باز تولید شد. آوینی صراحتاً مقابل چنین تصویری که همه‌چیز را ساده و در دسترس می‌بیند، می‌ایستد: «به اعتقاد نگارنده،

تعبیر سینمای اسلامی درست نیست؛ سینما شاید آنچنان که هست مسلمان‌شدنی نباشد، اما می‌توان آن را در خدمت اسلام درآورد و این وظیفه‌ای است گران بر کرده ما و در این راه، در نخستین قدم تکنیک سینما به آن مفهوم که اکنون وجود دارد «تکنیک فی نفسه همان محتواست». مارشال مک لوهان همین معنا را با تعبیر «وسیله همان پیام است» بیان می‌کند و نباید تصور کرد که او اشتباه کرده است. او در این سخن از ماهیت وسایل ارتباط جمعی - رسانه‌های گروهی - پرده برداشته است و نگارنده هیچ سخنی از غربی‌ها نشنیده است که با این بلاغت از عهده مطلب برآمده باشد. وسیله و پیام در رسانه‌های گروهی، یک چیز است و بنابراین نباید سینما یا تلویزیون را چون ظرفی مجوف تصور کرد که می‌تواند هر محتوایی را بپذیرد...» (آینه جادو صفحه ۱۶۶)

نگارنده می‌داند که این سخن، به‌منافق عموم برادران مومنی که با قصد استلزامی کردن سینما پای در این وادی پرخطر گذاشته‌اند خوش نخواهد آمد. آنها عموماً چنین می‌اندیشند که برای رسیدن به مقصود، تنها نوشتن داستان‌هایی که رنگ و بوی دینی داشته باشد، کافی است و با ساده‌انگاری، می‌پندارند که چون داستان نوشته شد، اصل کار به پایان رسیده است و از آن پس، آنچه باقی می‌ماند این است که برای شخصیت‌های داستان، هنرپیشه‌های مناسب چهره کنیم و الی آخر... نتایج چنین تصویری، بلا ترد ادبیات مصور است؛ حال آنکه سینما در معنای حقیقی خویش دارای ماهیتی مستقل و فارغ از ادبیات است.» (همان صفحه ۲۰۰)

آوینی از این نقطه است که به حجاب تکنیک و مسخر کردنش می‌رسد. تحلیلی مبتنی بر آنچه خود در مجموعه روایت فتح کوشیده بود به آن دست یابد. دستاورد او و نقطه تمایزش با آنچه پیش تر گفته و نوشته شده بود در به رسمیت شناختن تناقض‌ها و تعارضات بود. «منزل گرفتن در دامنه آشفشان» برای آوینی شعار و جمله قصار نبوده؛ اعتقادی بود که از دل مدت‌ها اندیشه‌ورزی برای شناخت ماهیت سینما به‌دست آمده بود.

یادداشت باور یگانه روزنامه‌نگار

چرا سریال‌های مناسبتی سال‌های گذشته موفق بودند؟

سرگرمی به‌جای شعار

همانطور که می‌شد حدس زد سریال‌های نوروزی تلویزیون امسال هم همچون چند سال اخیر چنگی به دل نزنند و نتوانستند مخاطب پروپاقرصی پیدا کنند که حتی در میانه مهمانی و دیدوباز دید هم حواسش به ساعت پخش سریال محبوبش باشد. بلافاصله، در نخستین روز بعد از تعطیلات نوروزی، ماه رمضان آغاز شد و سریال‌های مناسبتی این ماه روی آنتن رفتند. سریال‌های رمضان امسال هم نه‌فقط با سریال‌های موفق سالیان گذشته بلکه به‌طور کلی با اصول سریال‌سازی فاصله زیادی دارند. همین شب‌ها ۲ سریال موفق رمضان که سال‌ها پیش نمایش داده شده‌اند، برای چندمین بار رمضان امسال تروتازه‌تر و با مزه‌تر هستند. سریال «خانه‌به‌دوش» ساخته رضا عطاران در رمضان سال ۱۳۸۳ بر روی آنتن شبکه سه رفت و مورد استقبال قرار گرفت. چند سال بعد، در رمضان سال ۱۳۸۷، عطاران بار دیگر با سریال «بزنگاه» اوقات خوشی را برای دوستداران تماشای سریال در ساعت‌های پس از افطار رقم زد. رمضان امسال هم «خانه‌به‌دوش» هر شب ساعت ۲۳ از «شبکه تماش» به‌روی آنتن رفته و شبکه «آی فیلم» هم از دیشب پخش «بزنگاه» را از ساعت ۲۰ آغاز کرده است. چرا این ۲ سریال که بیش از یک دهه پیش ساخته شده‌اند همچنان در چندمین بازپخش شان برای مخاطب امروز جذاب‌اند، اما سریال‌های جدید تلویزیون بسیار کهنه و عقب‌تر از زمانه‌شان به‌نظر می‌رسند و نمی‌توانند در جذب مخاطب موفق باشند؟

کهنه‌های همیشه نو سریال‌های مناسبتی اصلی تلویزیون از سه شبکه یک، ۲ و ۳ پخش می‌شوند. «خوشنام» به کارگردانی علیرضا بخش‌زاده و به تهیه‌کنندگی احمد زالی سریال رمضان شبکه یک است و در خلاصه داستان آن آمده: «از مکافات عمل غافل مشو، گندم از گندم برویس جوجو». سریال «زرتشت ۴» به کارگردانی محمدرضا خردمندان و سه تهیه‌کنندگی اکبر تحویلین سریال رمضان شبکه دو است. داستان این سریال حول محور موانع موجود بر سر راه تولید داخلی و تسویق جوانان به تولید دانش‌بنیان می‌چرخد. پخش «تجلا ۲» به کارگردانی خبیرالله تقیانی پور و به تهیه‌کنندگی سعید سعدی از شبکه ۳ از اول فروردین شروع شده و تا پایان ماه مبارک رمضان نیز ادامه خواهد داشت. فصل دوم «تجلا» همچون فصل نخست آن داستانی عاشقانه در بستر تاریخ معاصر است. همین خلاصه داستان‌ها نشان می‌دهد که چرا این سریال‌ها تا الان موفق نبوده‌اند و احتمالاً تا پایان پخش شان هم به موفقیت نمی‌رسند. جدا از ضعف‌های آشکار در فیلمنامه‌نویسی - که شامل مواردی مثل بی‌منطقی حوادث، تخت بودن شخصیت‌ها و ملال آن بودن دیالوگ‌ها می‌شود - یکی از دلایل اصلی ضعف سریال‌های تلویزیونی شماری بودن بیش از حد آنهاست. سریال‌هایی مثل «خانه‌به‌دوش» یا «بزنگاه» قصد داشتند مخاطب را سرگرم کنند و به همین دلیل به فیلمنامه‌نویسی، بازیگری، اجرا و کارگردانی اهمیت می‌دادند. بهترین پیام‌های اخلاقی و معرفتی هم، وقتی در فرمی تانمنجار و بی‌قاعده عرضه شوند، خریداری ندارند. عطاران نمی‌خواست با سریال‌هایش جامعه را به سمت‌وسوی بسوق دهنه، چون خوب می‌دانست یکسریال توان ایجاد تغییرات اجتماعی ندارد، اما در عوض، برایش مهم بود که مخاطبش را نگه دارد و او را سرگرم کند. مهم‌ترین گمشده سریال‌های تلویزیونی در سالیان اخیر ارزش صرف سرگرمی است. حتی واعظ و سخنرانان مذهبی هم خوب می‌دانند اگر سخنان شان جذابیت نداشته باشند، توجه مستمعان را برایشان نمی‌دهند و نمی‌توانند نکات اخلاقی مورد نظر شان را به آنها منتقل کنند. اما انگار سریال‌سازان جدید فقط قصد دارند در سریال‌های شان پیام پشت پیام، بدون هیچ ظرفیتی، تلبیر کنند و به‌جای رضایت مخاطب، رضایت مدیران را برآورده سازند. با این تفاسیر، عجیب نیست برخی از سریال‌های قدیمی که برای سرگرم کردن مخاطب ارزش قائل بودند، همچنان از سریال‌های جدید جذاب‌تر و دیدنی‌تر باشند. اگر مدیران صداوسیما به این دید می‌رسیدند که مخاطب تلویزیون را با سرگرمی می‌شود نگه داشت و نه شعار، تلویزیون دچار افت مخاطب نمی‌شد و ارزش بیشتری برای کیفیت برنامه‌هایش قائل بود.